

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 288/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Mandzák a spol., s.r.o., Zámocká 5, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 3To/89/2023-811 z 15. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) v spojení s porušením princípu prezumpcie nevinoty podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 1 charty, práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru a podľa čl. 48 ods. 2 charty a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a podľa čl. 47 charty uznesením krajského súdu č. k. 3To/89/2023-811 z 15. februára 2024.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 29T/39/2016-761 zo 16. mája 2023 oslobodil spod obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Žilina č. k. 1Pv 890/14/5511-22 z 11. mája 2016 sťažovateľa stíhaného pre zločin skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Okresný súd v rozsudku č. k. 29T/39/2016-761 zo 16. mája 2023 po vykonaní dokazovania dospel k právnomu záveru, podľa ktorého „*Obžaloba sa snažila preukázať, že obžalovaný svojím konaním mal skrátiť daň z príjmu právnickej osoby neoprávneným znížením základu dane, a to zaradením fiktívnych faktúr do účtovníctva. Z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by obžalovaný do účtovníctva zaraďoval fiktívny výdavok, keďže z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že obžalovaný skutočne práce na stavbe DSS Senica vykonal. Z vykonaného*

dokazovania nebolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že konaním obžalovaného došlo k skráteniu dane, aký bol, a či bol následok tohto konania, teda, či obžalovaný dosiahol zníženie základu dane, a tým upravil svoju daňovú povinnosť v rozsahu, ako to obžalovanému dávala za vinu prokuratúra v podanej obžalobe. Uvedená pochybnosť nebola po vykonanom dokazovaní vytratená.“. Okresný súd je teda toho názoru, že „Obžalovaný ako konateľ spoločnosti SpeedStav, s.r.o. podal daňové priznanie za daň z príjmov právnickej osoby za rok 2011, v ktorom si zaúčtoval v skutkovej vete označené faktúry, teda ku skutku došlo, avšak pochybnosť zostala o tom, či si obžalovaný týmto konaním neoprávnene upravil základ dane, a tým daňovú povinnosť, ak áno, v akom rozsahu.“.

3. Krajský súd v napadnutom uznesení po zrušení veci podľa § 321 písm. b) a d) Trestného poriadku vyjadril tento sťažovateľom aj v petite ním podanej ústavnej sťažnosti výslovne rozporovaný názor, ktorým je podľa sťažovateľa okresný súd viazaný:

„Z vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa teda nesporne vyplynula fiktívnosť faktúr v daňovom priznaní z 02.04.2012, ktorá je spôsobilá vyvodiť záver o tom, že obžalovaný skrátil daň z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie roka 2011, v rozsahu uvedenom v obžalobe. Krajský súd sa nestotožnil so záverom okresného súdu, že ide o mechanické prevzatie záverov daňového úradu (opakovaná námietka obhajoby). Tie boli prevzaté len v časti vyčíslenia rozsahu skrátenej daňovej povinnosti, ale dôkazom v trestnom konaní je jednoznačne výpoveď svedka [REDAKOVANÉ], ktorá potvrdzuje fiktívnosť všetkých 8 výdavkových faktúr v daňovom priznaní. Uvedené vo svojom súhrne nesporne svedčí pre záver, že obžalovaný konal v úmysle skrátiť daň predložením falošných dokladov, ktorými korigoval základ príjmov právnickej osoby a dosiahol skrátenie tejto dane vo svoj prospech.

V kontexte vykonaných dôkazov súd prvého stupňa zjavne nekriticky uveril tvrdeniu obžalovaného, že ho vyviňujú práve vykonané práce v reálnom rozsahu. Naopak, z vykonaného dokazovania vyplynulo, že obžalovaný do účtovníctva zaraďoval fiktívne faktúry tak, ako to bolo objektívne zistené daňovým úradom pri daňovej kontrole. Teda obžalovaný dosiahol zníženie základu dane z príjmov právnickej osoby, a tým upravil svoju daňovú povinnosť v žalovanom rozsahu. Krajský súd podotýka, že úmyselné konanie páchatela, ktorým dosiahne, že mu daň nebola vymeraná vôbec alebo mu bola vymeraná v nižšej sume ako vyplýva zo zákona, predstavuje dokonaný trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 276 Tr. zák. Obžalovaný vzhľadom na dlhoročný výkon podnikateľskej činnosti a objem vykonaných prác si musel byť plne vedomý svojich povinností tak, ako na to správne poukázal aj prokurátor v podanom odvolaní, keď uviedol, že daňové priznanie nie je beletristický útvar, ktorý by umožňoval autorovi - daňovému subjektu prezentovať svoje tvorivé schopnosti a má byť korektným prejavom daňového subjektu voči správcovi dane, založenom na reálnej faktografii, keďže každý produktívny občan priznáva a platí dane. Ide o výsledok spoločenskej dohody vyjadrený vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, vrátane Trestného zákona, ak dôjde k porušeniu niektorého z iných predpisov, v tomto prípade Daňového zákona. Krajský súd v aktuálnom štádiu konania nekonštatuje absenciu dokazovania, ktorá skutočnosť však neznamená, že ak strany konania obstarajú nové dôkazy a navrhnú ich vykonanie, súd prvého stupňa, pokiaľ to uzná za vhodné, dokazovanie nedoplní.“.

4. Na podklade vysloveného právneho názoru krajský súd napadnutým uznesením podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 29T/39/2016-761 zo 16. mája 2023 a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil okresnému súdu, aby ju znovu prejednal a rozhodol.

II. Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nesúhlasí s právnym názorom vysloveným krajským súdom v jeho napadnutom uznesení (bod 3), ktorý považuje za „*sporný*“, pretože podľa neho obsahuje také hodnotiace úsudky skutkového a právneho charakteru, ktoré adresne smeroval k osobe samotného sťažovateľa, a to spôsobom určujúcim jeho osobu vinnou zo stíhanej trestnej činnosti, teda spôsobom porušujúcim princíp prezumpcie neviny v primárnej rovine a právo na spravodlivé súdne konanie v rovine druhej. Sťažovateľ je teda presvedčený o tom, že krajský súd pri výkone svojej kasačnej právomoci vo vzťahu k okresnému súdu postupoval tak, že vyjadril svoj právny názor na vykonané dokazovanie a z neho plynúce právne závery tak, že „*jasne formuloval záver, že skutok sa stal, má znaky trestného činu a spáchal ho obžalovaný (t.j. sťažovateľ)*“, pričom pri dôslednom rešpektovaní princípu prezumpcie neviny mohol postupovať aj opačne, a to tak, že by «*vyslovil názor na skutkový a právny stav bez toho, aby používal také spojenia, že obžalovaný „skrátil daň“, „zakomponoval fiktívne faktúry“ a pod a jasne uzatvoril skutkový stav.*».

6. Dôvodom podania sťažnosti proti napadnutému uzneseniu krajského súdu je podľa sťažovateľa právna úprava trestného konania, ktorá „*neumožňuje účinne napadnúť tieto výroky súdu, ktoré prezentoval v odôvodnení, čo je potrebné považovať za koncepčný nedostatok realizácie práva na prístup k súdu (m.m. Peša proti Chorvátsku, č. 40523/08, 08.04.2010, § 132-134, či Bavčar proti Slovinsku, č. 17053/20, § 124, 07.09.2023)*“. Sťažovateľ sa v podanej ústavnej sťažnosti domáha aj aplikácie judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, ktorá potvrdzuje, „*že do pôsobnosti Smernice č. 2016/343 patrí i posúdenie či výroky sťažnostného súdu prezentovaný v predmetnom rozhodnutí všeobecného súdu porušoval prezumpciu neviny obvineného*“.

7. Na podklade uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1/ Základné právo sťažovateľa [redacted] na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 48 ods. 1 charty základných práv Európskej únie, v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, ako i v spojení s právom na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 48 ods. 2 charty základných práv Európskej únie, ako i v spojení s čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, Uznesením Krajského súdu v Žiline 3To/89/2023 zo dňa 15.02.2024, ako i jeho odôvodnením... porušené bolo.

2/ Zrušuje Uznesenie Krajského súdu v Žiline 3To/89/2023 zo dňa 15.02.2024, a to vrátane odôvodnenia a vec vracia mu na ďalšie konanie.

3/ Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľovi... trovy konania...“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je primárne porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 47 charty v spojení s porušením princípu (v okolnostiach vecí aj práva) prezumpcie nevinu podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty napadnutým uznesením krajského súdu. V sekundárnej rovine sťažovateľ od porušenia princípu prezumpcie nevinu podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty odvíja porušenie aj práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru a čl. 48 ods. 2 charty a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a čl. 47 charty, porušenia ktorých sa mal dopustiť krajský súd svojím napadnutým uznesením.

9. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. Právomoc ústavného súdu:

12. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

14. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

III.2. Judikatúrne východiská k prezumpcii nevinoty:

16. Zásada prezumpcie nevinoty predstavuje jednu z vedúcich zásad, na ktorých je založené trestné konanie (§ 2 ods. 4 Trestného poriadku). Vychádza zo všeobecného princípu „*praesumptio boni viri*“, podľa ktorého sa občan zásadne považuje za dobrého a spravodlivého až do okamihu, keď sa preukáže opak. Význam tejto zásady v trestnom procese potvrdzuje aj jej ukotvenie v ústave a v medzinárodných ľudskoprávných dokumentoch. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorého judikatúru ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne zohľadňuje, zvykne chápať obsah uvedenej zásady v dvoch rovinách. V prvom prípade ide o uplatňovanie zásady *in dubio pro reo* predstavujúcej podľa ESLP špecifický výraz zásady prezumpcie nevinoty, ktoré uplatňovanie si vyžaduje, aby sudcovia rozhodujúci vec obvineného nevychádzali z vopred prijatého presvedčenia, že obvinený spáchal trestný čin, ktorý je mu kladený za vinu a v uvedenej rovine presahuje do práva na nestranný súd. Druhú rovinu napĺňania zásady prezumpcie nevinoty judikatúra ESLP prezentuje v požiadavke, aby sa orgány verejnej moci, či už orgány činné v trestnom konaní a súdy alebo aj iní verejní činitelia, zdržali nevhodných vyjadrení smerovaných k osobe obvineného, ktoré odrážajú názor o vine obvineného ešte predtým, než bola jeho vina preukázaná zákonným spôsobom – právoplatným odsudzujúcim rozsudkom. Námietky sťažovateľa prezentované v podanej ústavnej sťažnosti sa týkajú druhej roviny napĺňania zásady prezumpcie nevinoty.

III.3. Charta základných práv Európskej únie:

17. Sťažovateľ sa v podanej ústavnej sťažnosti domáhal aplikácie aj čl. 47, čl. 48 ods. 1 a 2 charty, k porušeniu ktorých malo dôjsť napadnutým uznesením krajského súdu. Sťažovateľ porušením čl. 47 charty (čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 13 dohovoru) namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a práva na účinný prostriedok nápravy, porušením čl. 48 ods. 1 charty (čl. 6 ods. 2 dohovoru) namieta porušenie princípu prezumpcie nevinoty (v okolnostiach veci vnímaného aj ako základné právo) a porušením čl. 48 ods. 2 charty [čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru] namieta porušenie práva na obhajobu.

18. Podľa čl. 51 ods. 1 charty ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie.

19. Ústavný súd poukazuje na obmedzenú vecnú pôsobnosť charty ako ďalšieho katalógu ochrany základných práv. Členské štáty Európskej únie sú totiž ustanoveniami charty viazané len v situáciách, keď vykonávajú právo Únie. Súdny dvor Európskej únie pritom vymedzil zásadné kritériá pre účely posúdenia, či vnútroštátna právna úprava predstavuje vykonávanie práva Únie v zmysle čl. 51 charty, konkrétne „... či je cieľom predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy prebrať ustanovenie práva Únie, povahu tejto právnej úpravy a či táto právna úprava sleduje iné ciele než tie, ktoré zahŕňa právo Únie, hoci je spôsobilá nepriamo zasahovať do tohto práva, ako aj či existuje osobitné ustanovenie práva Únie v tejto oblasti spôsobilé do neho zasiahnuť“ (rozsudok z 8. 11. 2012 vo veci C-40/11, Iida, EU:C:2012:691, bod 79). Pokiaľ však určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. 6. 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499, pozri aj II. ÚS 45/2017, IV. ÚS 276/2020).

20. Ústavný súd v súlade s čl. 51 ods. 1 charty dospel k jej aplikovateľnosti vo veci podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa [s ohľadom na podstatu sťažovateľovej právnej veci, s ktorou sa obrátil na ústavný súd, a to porušením princípu (práva) na prezumpciu nevinoty podľa čl. 48 ods. 1 charty v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 47 charty v primárnej rovine (od porušenia ktorých v sekundárnej rovine odvíja aj porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 47 charty a práva na obhajobu podľa čl. 48 ods. 2 charty), ktoré označené práva sú vyjadrené na rovnakej úrovni ich ochrany aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 13 dohovoru a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru], a to z dôvodu potreby implementácie smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (ďalej len „smernica“) – v okolnostiach veci je to bod 12 a 16 smernice – do právneho poriadku Slovenskej republiky. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že v konkrétnych okolnostiach veci teda aplikuje čl. 48 ods. 1 charty na prezumpciu nevinoty v spojení s čl. 47 charty v časti práva na spravodlivé súdne konanie a derivátne aj v časti na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 47 charty a práva na obhajobu podľa čl. 48 ods. 2 charty (obdobne tak aj IV. ÚS 276/2020, I. ÚS 381/2020).

III.4. Posúdenie vecí:

III.4.1. Posúdenie otázky právomoci ústavného súdu v kontexte práv označených v petite ústavnej sťažnosti:

21. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že krajský súd napadnutým uznesením podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 29T/39/2016-761 zo 16. mája 2023 a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil okresnému súdu, aby ju znovu prejednal a rozhodol. Vychádzajúc z aktuálneho stavu trestnej veci sťažovateľa a princípu subsidiarity (body 12 až 15) má sťažovateľ dispozičnú možnosť domáhať sa ochrany svojich práv v konaní pred okresným súdom, ktorý bude opätovne prejednávať jeho trestnú vec, resp. v prípade nesúhlasu s jeho rozhodnutím prostredníctvom riadneho opravného prostriedku a v prípade nesúhlasu s následným konaním a rozhodnutím odvolacieho súdu prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku, pričom odvolanie a dovolanie nepochybne napĺňajú atribúty účinného prostriedku nápravy v zmysle čl. 13 dohovoru, resp. čl. 47 charty. Pre výkon právomoci ústavného súdu v kontexte sťažovateľom označených práv je teda kľúčová otázka, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je rozhodnutie konečné, ale len medzitýmne (aj keď pri prieskume meritórneho rozhodnutia okresného súdu), pričom sťažovateľ bude môcť legálne ovplyvniť (resp. sa tak snažiť) rozhodovaciu právomoc okresného súdu vo svoj prospech a takto vzdorovať aj záverom krajského súdu, a to aj jeho budúcim možným záverom, ak bude krajský súd opäť rozhodovať a sťažovateľ jeho rozhodnutie napadne. Právomoc ústavného súdu je daná až následne, vo vzťahu k výslednej spravodlivosti konania, a to v kontexte všetkých uplatniteľných referenčných noriem.

22. Ústavný súd v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných právnych noriem. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09).

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Vo vzťahu k namietanému porušeniu princípu prezumpcie nevinu zároveň dodáva:

24. Podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom, ako aj dôkazy prípustné podľa § 119 ods. 5 a 6 podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivito i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

25. Podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku ak po zrušení napadnutého rozsudku alebo niektorej jeho časti treba urobiť vo veci nové rozhodnutie, vráti odvolací súd vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, len vtedy, ak by doplnenie konania odvolacím súdom bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami alebo by mohlo viesť k iným skutkovým záverom. Podľa § 322 ods. 4 Trestného poriadku odvolací súd nemôže sám a) uznať obžalovaného

za vinného zo skutku, pre ktorý bol napadnutým rozsudkom oslobodený, b) uznať obžalovaného za vinného z ťažšieho trestného činu, než z akého ho mohol v napadnutom rozsudku uznať za vinného súd prvého stupňa.

26. Dôvodom zrušenia rozsudku okresného súdu bol aj dôvod podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (teda zrušenie pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie), na ktorý potom nadväzuje dôvod podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku (napadnutým rozsudkom bolo porušené ustanovenie Trestného zákona), a to v pozícii skutkovoprávnej (kvalifikačnej) súvzťažnosti. Krajský súd nemohol rozhodnúť sám v dôsledku účinkov § 322 ods. 4 písm. a) Trestného poriadku, nemohol teda použiť postup podľa odseku 3 naostatok označeného ustanovenia.

27. Podľa § 327 ods. 1 Trestného poriadku súd, ktorému vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí odvolací súd, a je povinný vykonať úkony a dôkazy, ktorých vykonanie odvolací súd nariadil.

28. Organizácia všeobecných súdov je vybudovaná hierarchicky, kde každý stupeň súdnictva plní jemu zákonom určenú úlohu. Táto organizácia musí garantovať naplnenie základného práva účastníka konania/strany konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých aktívnym vyjadrením je aj viazanosť súdu nižšieho stupňa právnym názorom súdu vyššieho stupňa.

29. Krajský súd ako súd odvolací bol v odvolacom konaní kompetenčne oprávnený na hodnotenie skutkových, ako aj právnych okolností vecí. Nemožno jeho rozhodnutie vo formulačnom kontexte porovnávať s rozhodovaním o väzbe v priebehu konania, keďže v dotknutom prípade už rozhodoval o vine (k tomu pozri čl. 16 smernice), konkrétne o prieskume prvostupňového oslobodzujúceho rozsudku, pričom na tejto procesnej platforme má právo (a povinnosť) skutkové závery súdu prvého stupňa kriticky hodnotiť a revidovať, čo aj urobil. Keďže však dôkazy nemohol vo svetle svojich záverov (hoci prieskumného súdu vyššieho stupňa) krajský súd prehodnotiť sám, teda musel vec vrátiť na nové konanie okresnému súdu, musel zároveň svoje kritické posúdenie skutkových zistení oslobodzujúceho rozsudku vyjadriť v odôvodnení svojho rozhodnutia [v kontexte formulácie uvedenej v § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], s ktorým (posúdením) sa v nižšej inštančnej pozícii musí okresný súd vysporiadať. Ústavný súd dáva za pravdu sťažovateľovi, že krajský súd svoje hodnotenie vyjadril príliš uzatvárajúcim spôsobom (čo mu možno vytknúť). Omyl sťažovateľa však spočíva v tom, že sa domnieva, že „sporný záver“ krajského súdu je pre okresný súd záväzný (bod 8 ústavnej sťažnosti), čo netvrdí ani krajský súd (v zmysle § 327 Trestného poriadku ani tvrdiť nemôže), a dokonca v závere kritickej pasáže svojho odôvodnenia pripúšťa možnosť nového dokazovania.

30. Bude povinnosťou okresného súdu po vrátení veci ju opätovne prejednať a rozhodnúť spôsobom síce reflektujúcim aj skutkový názor krajského súdu, ale nie záväzne. Skutkový stav bude teda okresný súd nanovo prehodnocovať, pričom viazanosť právnym názorom odvolacieho súdu neznamena viazanosť jeho názorom skutkovým, resp. názorom na hodnotenie dôkazov, a to napriek kasačnému oprávneniu odvolacieho súdu vyvolanému (aj) nesprávnosťou skutkových zistení a napriek tomu, že ani pri eventuálnom opakovaní procesnej situácie odvolacieho prieskumu oslobodzujúceho rozsudku nie je odvolací súd oprávnený porušiť zákaz ustanovený v § 322 ods. 4

písm. a) Trestného poriadku, a teda uznať sám obžalovaného za vinného (konzekvencie podľa § 325 Trestného poriadku sú neželanou, ale ultimátnou verziou riešenia načrtnutej situácie).

31. Rozhodnutie krajského súdu, resp. príslušná časť jeho odôvodnenia teda nie je pre ďalšie konanie diskvalifikačná, ako sa domnieva sťažovateľ, ktorému ostáva zachovaný dostatočný priestor na obhajobu v konaní a na uplatnenie svojich námietok, resp. prostriedkov nápravy vo vzťahu ku konaniu a rozhodovaniu všeobecných súdov v jeho celom inštančnom postupe.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Libor Duľa
predseda senátu